

ПРОЦЕДУРИ СВЪРЗАНИ С ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА СДЕЛКИТЕ С КОМПЕНСАТОРНИ ИНСТРУМЕНТИ

/обн., ДВ,бр.47 от 10.05.2002 г./

Въведение

Чрез приемане Закона за сделките с компенсаторни инструменти се урежда редът за издаване, сключване и приключване на сделки с компенсаторни инструменти. Прави се опит за постигане на по-справедливо обезщетяване на собствениците на одържавени имоти, земеделски земи, гори и земи от горския фонд.

Развитието на пазара на новите инвестиционни инструменти и приватизацията, търговията на компенсаторни записи и компенсационни бонове чрез фондовата борса има следните предимства:

- Концентрация на търсенето и предлагането
- Публичност на извършваните сделки
- Възможност за постигане на справедлива пазарна цена
- Равнопоставеност на участниците в процеса на търговия
- Пълна автоматизация на търговията
- Гарантиране на сделките с този вид ценни книжа
- Бърз и надежден сетълмент на сделките
- Единен и сигурен регистър, позволяващ лесно администриране и бърз достъп до информация за издадените компенсаторни записи и компенсационни бонове и техните отделни видове.
- Премахване на хартиения носител и всички възможни неудобства, свързани с това.

Компенсаторни инструменти - видове и приложение

Компенсаторни инструменти са **компенсаторните записи** и **жилищните компенсаторни записи** по Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти, както и **поименните компенсационни бонове** по Закона за собствеността и ползването

на земеделските земи и Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд.

Компенсаторните инструменти могат да се използват и като платежно средство за закупуване на акции от дружества, предложени за приватизация на БФБ .

Компенсаторни записи, жилищни компенсаторни записи и временни удостоверения по чл.6, ал.8 от Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти , поименни компенсационни бонове по Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и по закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд, инвестиционните бонове по чл.44, ал.1 от отменения Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия и други непарични платежни средства, служат за плащане по приватизационни сделки за дружествата, включени в списъка на Министерски съвет предложен от Агенция за приватизация за търговските дружества с държавно участие в капитала, при приватизацията на които се допуска плащане с непарични платежни средства. В списъка се посочва частта от капитала на съответното дружество, за която се допуска такова плащане.

Издаване на компенсаторни инструменти

След влизането в сила на Закона за сделките с компенсаторни инструменти издаването, сделките и плащанията с компенсаторни инструменти се извършват чрез регистрацията им в Централен депозитар.

След определяне на вида и размера на обезщетението органът, който го определя */поземленна комисия, областни управи, министерства/* или органът , който изпълнява влязло в сила съдебно решение за определяне на размера на обезщетението, вписва в регистъра, който води настъпилите промени като отваря нова партида. След това уведомява Централния регистър на компенсаторните инструменти към

Агенция за приватизация за компенсаторните инструменти, които следва да бъдат издадени. Информацията от Централният регистър се предоставя на Централен депозитар.

Компенсаторните инструменти се считат за издадени от датата на тяхната регистрация в Централен депозитар.

Депозитарят издава на органите /поземлени комисии, областни управи, ръководители ведомства/ удостоверение за извършената регистрация на компенсаторни инструменти по сметките на техните притежатели.

На следващия ден ЦД чрез Централния регистър на компенсаторните инструменти изпраща издадените удостоверителни документи до издателите. ЦД може с договор да възложи на банка предоставянето на удостоверителните документи на техните притежатели.

С Р О К О В Е

Законът за сделки с компенсаторни инструменти /обн.,ДВ, бр. 47 от 10.05.2002 г./ влиза в сила един месец след обнародването му в Държавен вестник, с изключение на параграф 6 от Преходни и заключителни разпоредби, който влиза в сила от деня на обнародването му.

В параграф 6 от ПЗР е определен едномесечен срок от обнародването на ЗСКИ, в който Министерски съвет приема наредбите по прилагането му.

С влизане в сила на ЗСКИ се преустановява издаването, сделките и плащанията по досегашния ред с компенсаторни инструменти и временните удостоверения за тяхното притежаване.

Органите /поземлени комисии и областни управи/, които до влизане в сила на ЗСКИ издават компенсаторни инструменти, въвеждат информацията за издадените от тях до влизане в сила на този закон компенсаторни инструменти, както и за компенсаторните инструменти, които предстои да бъдат издадени по реда, определен в наредбата по прилагането на закона.

В **двадесетдневен срок** след влизане в сила на закона органите предоставят данните от своите регистри за издадените от тях компенсаторни инструменти на Централния регистър на компенсаторните инструменти към Агенция за приватизация. В същия срок тези органи уведомяват Централния регистър на

компенсаторните инструменти и за влезлите в сила актове за обезщетяване с компенсаторни записи, жилищни компенсаторни записи и поименни компенсационни бонове, въз основа на които все още не са издадени компенсаторни инструменти.

В **десетдневен срок** след получаването им Централния регистър на компенсаторни инструменти предоставя получените от органите данни на Централния депозитар.

Централния депозитар регистрира компенсаторните инструменти по сметки на техните притежатели въз основа на получените данни в **десетдневен срок**.

Компенсаторните инструменти се считат за издадени като безналични от датата на тяхната регистрация в Централен депозитар.

Органите /поземлени комисии, областни управи/ в **тримесечен срок** от влизане в сила на закона предават на Централният регистър на компенсаторни инструменти при Агенция за приватизация водените от тях до датата на влизане в сила на този закон регистри за компенсаторни инструменти и временните удостоверения, които все още не са получени от техните собственици.

Институции свързани с извършването на сделки с компенсаторни инструменти

Със създаването и функционирането на организирания капиталов пазар у нас са свързани следните институции:

1. Държавната комисия по ценните книжа е независим държавен орган към Министерския съвет. Тя извършва регулиране и контрол върху:

- Публичното предлагане и търговията с ценни книжа
- Регулираните пазари на ценни книжа
- Централния депозитар
- Инвестиционните посредници
- Инвестиционните и управляващите дружества.

Функциите на Комисията имат за цел осигуряване защита на инвеститорите и стимулиране развитието на открит и ефективен

пазар на ценни книжа. Тя одобрява проспектите и изисква първоначално и периодично разкриване на информация от публичните дружества.

2. Продажба на компенсаторни инструменти се извършва само на регулиран пазар на ценни книжа при условията и по реда на Закона за публичното предлагане на ценни книжа. Осъществяването на продажбата на компенсаторни инструменти се регламентира от Правилника на Българска Фондова Борса-София АД. Всички останали видове сделки - дарение, апорт, наследство - се регистрират в Централен депозитар чрез инвестиционен посредник - член на депозитаря.

Търговията с компенсаторни инструменти се извършва на Неофициален пазар, сегмент "Пазар на компенсаторни инструменти".

Регистрацията за търговия на борсата на компенсаторни инструменти се извършва след писмено уведомление от Централен депозитар, съдържащо вида на компенсаторните инструменти, водени по неговите регистри и техният номинален обем.

На Борсата имат право да търгуват само лицензираните инвестиционни посредници - членове на Борсата.

3. Централния депозитар представлява национална система за съхранение и управление на ценните книжа. При него се съхранява цялата информация за всички ценни книжа и тяхното движение.

Приключването на сделките, сключени на фондовата борса се извършва в Централен депозитар по ред определен с правилника на ЦД и правилника на БФБ.

Централният депозитар регистрира сделките след получаване на отчета от регулирания пазар за съответния ден и ги приключва по реда на Правилника на ЦД.

Прехвърлянето на компенсаторни инструменти се извършва от Централния депозитар, като плащането става едновременно с прехвърлянето.

Ролята на инвестиционните посредници, уреждане отношенията инвестиционен посредник-клиент.

Ако физическо или юридическо лице - инвеститор иска да закупи и/или продаде компенсаторни инструменти или да участва в закупуването на акции от приватизиращи се компании на Фондовата борса то трябва да използва услугите на инвестиционен посредник – член на Борсата, който да извърши от негово име и за негова сметка поръчки за покупки и/или продажби на ценни книжа.

Инвестиционният посредник е дружество, получило разрешение от ДКЦД за извършване на сделки с ценни книжа за собствена или чужда сметка, поемане на емисии от ценни книжа, управление на индивидуални портфейли от ценни книжа, попечителска дейност и извършване на инвестиционни консултации. Изискванията към дейността на инвестиционните посредници са регламентирани с Наредба на ДКЦД. Тази наредба ги задължава:

- Да третират равностойно и справедливо своите клиенти
- Да сключват сделките с ценни книжа за сметка на клиенти при най-добрите условия
- Да изпълняват поръчките на своите клиенти при първа възможност
- Да прилагат подходящи мерки за съхраняване на ценните книжа и паричните средства на клиентите си
- Да осигуряват гаранции за запазване на имуществените права на клиентите, свързани с принадлежащите им ценни книжа и парични средства.

Инвестиционният посредник извършва сделки с ценни книжа за сметка на клиент, на основата на писмен договор с клиента. При изпълнение на договора и в съответствие със счетоводното законодателство инвестиционният посредник открива аналитични сметки за ценни книжа на клиента и за парични средства на клиента.

Паричните средства на клиенти се съхраняват в обща банкова сметка, специално открита от инвестиционния посредник за пари на клиенти за сделки с ценни книжа, или по индивидуални банкови сметки на клиентите, управлявани от инвестиционния посредник. Получените в брой парични средства на клиенти

задължително се внасят по банкова сметка най-късно до края на следващия работен ден.

Инвестиционните посредници чрез упълномощени от тях борсови посредници - брокери въвеждат поръчките си в електронната система за търговия на Българска Фондова Борса - София АД. След приключването на търговската сесия Борсата изготвя отчет за сключените сделки за деня и го изпраща към Централен депозитар. Въз основа на получения отчет и представените от инвестиционните посредници документи и след корекции на неточности /ако има такива/, Централен депозитар извършва прехвърлянето по вече сключената сделка. Сделките се считат за извършени от датата на тяхната регистрация в Централен депозитар.

Удостоверителни документи

При сключване на сделки на БФБ -София АД и при придобиване на компенсаторни инструменти чрез дарение, апорт или наследство, ЦД чрез члена на депозитаря, посредством който е извършена или регистрирана сделката, издава на приобретателя удостоверение за придобитите компенсаторни инструменти.

Отстраняване на грешки и несъответствия

Откритите неточности в информацията се отстраняват от Централния регистър в 14 дневен срок. Ако е невъзможно пропуските и неточностите да бъдат отстранени въз основа на данните в Централния регистър, се извършва проверка при издателя на компенсаторните инструменти. В случай че събраните данни от по-горе посочените проверки не позволяват отстраняването на установените непълноти то се извършва по съдебен ред.

